

Wpł. dn. 19.03.2021

Tarnowskie Góry 12.03.2021r

Seszyje

Prof. dr hab. Zygmunt Przybycin
Wyższa Szkoła Bankowa w Poznaniu

RECENZJA

rozprawy doktorskiej mgr Małgorzaty Idasiak pt.: „Społeczna odpowiedzialność biznesu w zarządzaniu małymi i średnimi przedsiębiorstwami przemysłu piwowarskiego w Polsce”

1. UZASADNIENIE WYBORU OBSZARU BADAWCZEGO

Przedłożona mi do recenzji dysertacja doktorska mgr Małgorzaty Idasiak stanowi interesujące studium teoretyczno-empiryczne. W pracy Autorka szeroko omówiła i zbadała ważny z punktu widzenia nauk o zarządzaniu obszar jakim jest Społeczna Odpowiedzialność Biznesu. Społeczna Odpowiedzialność Biznesu w szczególności w kontekście Małych i Średnich Przedsiębiorstw, z uwagi na znaczenie tego sektora w gospodarce oraz dynamiczne zmiany w nim zachodzące, jest obszarem nadal otwartym wymagającym dalszych pogłębionych badań zarówno teoretycznych jak i empirycznych.

W związku z powyższym podjęte przez mgr Małgorzatę Idasiak badania z zakresu implementacji koncepcji Społecznej Odpowiedzialności Biznesu w polskim sektorze piwowarskim uważam za zasadne i przyczyniające się do rozwoju nauk ekonomii i zarządzania.

2. OCENA MERYTORYCZNA

Znaczenie problematyki podjętej w recenzowanej rozprawie

Tematyka podjęta przez doktorantkę związana jest z aktualnym dążeniem do odpowiedzialnego gospodarowania i zarządzania podmiotami gospodarczymi. Wpisuje się w metodę strategicznego zarządzania przedsiębiorstwami XXI w. Zakres badań podjęty w rozprawie zawężony został do obszaru traktującego o Społecznej Odpowiedzialności Biznesu z szczególnym uwzględnieniem polskiego sektora piwowarskiego, według doktorantki obszaru ważnego i istotnego. W dysertacji podjęto tematykę zarówno etyki jak i zarządzania, a także wskazano na genezę sektora MŚP oraz sektora piwowarskiego, w związku z tym omawiana w rozprawie tematyka zasługuje na miano interdyscyplinarnej. Podjęta problematyka badawcza jest nadal relatywnie nowatorska w naukach o zarządzaniu. Na podkreślenie zasługuje fakt wyboru sektora w jakim podjęto badania, gdyż przemysł piwowarski jest sektorem rzadko poddawany badaniom ekonomicznym pomimo znacznego jego wpływu na PKB, a także na fakt zajmowanej pozycji na rynku europejskim..

Problematyka odpowiedzialnego gospodarowania w Polsce i na świecie nadal wymaga prowadzenia pogłębionych badań z perspektywy nauk o zarządzaniu, stąd wybór tematyki rozprawy oraz jej głównego celu należy uznać za istotny wkład w rozwój nauk o zarządzaniu.

Reasumując należy uznać, iż podjęta przez mgr Małgorzatę Idasiak tematyka jest aktualna, ważna zarówno dla teorii, jak i dla praktyki zarządzania podmiotami gospodarczymi.

Metodyka badawcza

Recenzowaną dysertację można uplasować w głównym nurcie badań nad strategią zarządzania organizacją z racji faktu, iż odwołuje się ona do koncepcji związanych z etyką gospodarowania, której

ważnym elementem jest budowanie wartości podmiotu w kontrze do generowania jedynie zysku co plasuje badania nad strategią zarządzania przedsiębiorstwem w szerszym kontekście etyczno-społecznym. Ponadto praca zawiera podstawowe, ważne z punktu prowadzenia dalszych badań, zagadnienia odpowiedzialnego gospodarowania w aspekcie strategicznego zarządzania, co niewątpliwie plasuje dysertację w naukach o zarządzaniu.

Celem głównym recenzowanej dysertacji jest ocena wdrożenia koncepcji Społecznej Odpowiedzialności Biznesu do strategii zarządzania podmiotami MŚP polskiego sektora piwowarskiego oraz wpływ ww. koncepcji na wynik finansowy oraz pozycję rynkową. Dodatkowo Doktorantka postawiła także cztery szczegółowe hipotezy badawcze obejmujące ocenę zależności implementacji koncepcji Społecznej Odpowiedzialności Biznesu do strategii zarządzania podmiotami MŚP polskiego sektora piwowarskiego, a barierami rozwoju gospodarczego, fazą rozwoju podmiotu, stopniem poprawności identyfikacji ww. koncepcji przez kadre zarządczą oraz stosunkiem kadry zarządczej do odpowiedzialności społecznej.

Doktorantka w pracy wykorzystała metodę analizy wyjątkowo szerokiego spektrum literatury, metodę analizy materiałów wtórnych, metodę analizy danych pierwotnych w formie autorskiego badania ankietowego, stosując odpowiednie metody i narzędzia w tym statystyczne.

Efektom podjętej rozprawy jest zaproponowany przez doktorantkę autorski model implementacji koncepcji Społecznej Odpowiedzialności Biznesu, uwzględniający fazę rozwoju podmiotu oraz możliwe typowe bariery z jakimi stykają się podmioty MŚP polskiego przemysłu piwowarskiego. Po lekturze rozprawy, jestem przekonany, że zakładany cel główny został zrealizowany, również sformułowane hipotezy badawcze zostały zweryfikowane przez mgr Małgorzatę Idasiak. Doktorantka swoje badania realizowała na podstawie tradycyjnego arkusza ankiety oraz arkusza on-line na liczbie 285 podmiotów gospodarczych. Dane zostały uzupełnione przy pomocy dostępnych dokumentów i raportów podmiotów gospodarczych.

Autorka wykazała się dobrą znajomością metodyki badań jakościowych, oraz poprawnością opracowania zebranych danych.

Zarówno teoretyczny opis podjętej metodyki badawczej bazującej na badaniach jakościowych, jak i czytelne, poprawne przygotowanie i opracowanie danych jest największą zaletą przedłożonej mi do recenzji dysertacji doktorskiej. Wszystkie zaprezentowane przez mgr Małgorzatę Idasiak metody, zostały dobrane poprawnie i w moim przekonaniu umożliwiły realizację zakładanego celu i hipotez.

Struktura rozprawy

Recenzowana rozprawa doktorska łącznie z załącznikami liczy 290 stron. Rozprawa składa się z wstępu, pięciu rozdziałów, z których: pierwsze trzy mają charakter przeglądu literaturowego(142stron), rozdział czwarty omawia specyfikę sektora przemysłu piwowarskiego badawczej (46stron), rozdział piąty ma charakter typowo empiryczny(48stron), oraz zakończenia i spisu literatury. Struktura pracy nosi znamiona tradycyjnej (teoria–metoda–empiria–dyskusja i wnioski) jest typowa dla dysertacji. Rozprawa ma charakter teoretyczno empiryczny, choć proporcje między obiema częściami są nieco zachwiane. Część teoretyczna (łącznie rozdział pierwszy, drugi oraz trzeci) stanowi 49%całości, podczas gdy część empiryczna (łącznie rozdział czwarty i piąty)stanowi 31% całości dysertacji, natomiast 20%stanowi wstęp, zakończenie, wykaz bibliograficzny oraz załączniki.

Wykorzystana literatura

Doktorantka wykorzystała 514 Naukowych pozycji bibliograficznych, jak również 95 aktów prawnych zarówno krajowych jak i zagranicznych, a także 77 źródeł internetowych odnoszących się głównie do sektora piwowarskiego. W literaturze naukowej aż 37% (191pozycji) to publikacje międzynarodowe w języku angielskim, co świadczy o umiejętności wykorzystania przez mgr Małgorzatę Idasiak bogatej literatury przedmiotu. Publikacje najnowsze wydane w okresie ostatnich 5-6 lat (od 2020 roku) stanowią 40% (207pozycji) całości literatury, co w obecnie występującej wysokiej dynamice obiegu wiedzy w nauce jest w pełni zadawalającym wskaźnikiem. Pod względem jakościowym literatura jest dobrana prawidłowo, raz stanowi bogatą i zróżnicowaną bazę badań.

Szczegółowa ocena merytoryczna poszczególnych części rozprawy

Wstęp do recenzowanej dysertacji doktorskiej zawiera wszystkie istotne elementy, w tym przede wszystkim uzasadnienie wyboru tematyki rozprawy, założenia metodyczne (obejmujące cele i hipotezy badawcze) oraz opis struktury pracy.

Rozdział 1 (Etyka w procesie zarządzania przedsiębiorstwem), liczący 46 stron, stanowi dobre kompendium na temat rozwoju odpowiedzialności ze szczególnym uwzględnieniem etyki gospodarowania. Doktorantka wychodzi od przeglądu pojmowania etyki w szerokim kontekście moralności i słuszności działania aby następnie ukazać związek etyki na gruncie ekonomii i zarządzania. Rozdział ten kończy zestawienie międzynarodowych uwarunkowań prawnych dotyczących etyki w procesie zarządzania przedsiębiorstwem.

Rozdział 2 (Wymiar koncepcji Społecznej Odpowiedzialności Biznesu), liczący 37 stron, przedstawia w sposób spójny i przemyślany genezę wybranej przez mgr Małgorzatę Idasiak koncepcji, która w teorii zarządzania ma już swoją kilkudziesięcioletnią historię jako wątek badawczy w obrębie zarządzania. Doktorantka ukazuje całe spektrum postrzegania koncepcji Społecznej Odpowiedzialności Biznesu na tle rozwoju teorii o zarządzaniu, a także możliwe modele i światowe standardy implementacji ww. koncepcji do strategii zarządzania organizacjami. Rozdział ten kończy szeroko przedstawiona dyskusja zasadności podejmowania odpowiedzialnego gospodarowania w świetle ekonomii i prowadzenia działalności gospodarczej.

Rozdział 3 (Specyfika działalności sektora MŚP), liczący 59 stron, zawiera bardzo szczegółowy opis genezy kształtowania się sektora mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw w Polsce i na świecie. Doktorantka wychodzi od przeglądu pojęcia przedsiębiorczości, przedsiębiorstwa oraz przedsiębiorcy aby następnie ukazać historyczne i współczesne klasyfikację przedsiębiorstw MŚP według kryteriów ilościowych i jakościowych. Następnie mgr Małgorzata Idasiak wskazuje na kluczową rolę omawianego sektora na gospodarkę Polski, a także krajów UE. Końcowa część rozdziału stanowi przegląd możliwych cykli rozwoju podmiotów MŚP oraz towarzyszących im barier.

Rozdział 4 (Ocena implementacji koncepcji Społecznej Odpowiedzialności Biznesu małych i średnich przedsiębiorstw przemysłu piwowarskiego w Polsce) liczy 45 stron i stanowi szerokie studium rozwoju sektora piwowarskiego na świecie. Autorka w pierwszej kolejności ukazuje genezę rozwoju warzenia piwa, a także wzrost światowej produkcji piwa od 1950r, w konsekwencji zwracając uwagę na kraje Unii Europejskiej w latach 2009-2018r. Ponadto mgr Małgorzata Idasiak podejmuje tematykę konsolidacji sektora, a także zmiany modelu spożywania piwa, czy polskich uwarunkowań prawnych odnoszących się do przemysłu piwowarskiego. W rozdziale omówiono ponadto próbę badawczą, jej strukturę oraz specyfikę rozwoju badanego sektora zapoczątkowaną od 2011, nazywanego piwną rewolucją.

Rozdział 5 (Analiza danych dotyczących implementacji koncepcji Społecznej Odpowiedzialności Biznesu w sektorze MŚP polskiego przemysłu piwowarskiego) liczący 49 stron, zawiera autorskie opracowanie i podsumowanie materiału empirycznego wraz z własną autorską propozycją implementacji koncepcji Społecznej Odpowiedzialności Biznesu do strategii zarządzania przedsiębiorstwami polskiego sektora piwowarskiego w Polsce. Autorski model doktorantki powstał na podstawie zebranych danych z kwestionariusza ankiety, a także elementów zaprezentowanej wcześniej dyskusji naukowej (rozdział 1, 2 i 3). Autorskie wnioski mgr Małgorzaty Idasiak, jak i propozycje nowych etapów implementacji koncepcji z uwzględnieniem fazy oraz barier rozwoju są interesujące i zasługują na dostrzeżenie.

W **Zakończeniu** dysertacji, oprócz klasycznego podsumowania i wniosków badawczych, Autorka określiła kierunki dalszych badań w kontekście odpowiedzialnego gospodarowania w aspekcie strategii zarządzania, co niewątpliwie świadczy o jej dojrzałości naukowej.

Język i formalna strona rozprawy

Od strony językowej jak i formalnej recenzowana dysertacja doktorska może zostać dobrze oceniona. Doktorantka prowadziła narrację w trzeciej osobie i zastosowała rekomendowane przypisy dolne w metodzie Vancouver. Bibliografia została podzielona na literaturę przedmiotu, akty prawne oraz źródła internetowe. Spis literatury został skonstruowany metodą harwardzką. Dodatkowo doktorantka poprawnie i czytelnie skonstruowała wszelkie graficzne dodatki, a także spisy rysunków i tabel.

Zastrzeżeniem może być fakt nieco odmiennego rodzaju wykresów w części badawczej, niż w części teoretycznej.

Podsumowując, pod względem redakcyjnym i lingwistycznym, a także w zakresie stosowania poprawnych zasad dla odsyłaczy bibliograficznych, pracę oceniam wysoko.

3. Pytania problemowe i uwagi

Przedstawiona do recenzji rozprawa doktorska stanowi logiczne i spójne opracowanie naukowe, niemniej jednak lektura dysertacji nasuwa kilka pytań, mianowicie:

- W jaki sposób można zniwelować ograniczenia implementacji koncepcji Społecznej Odpowiedzialności Biznesu do strategii zarządzania podmiotami gospodarczymi?
- Czy zaprezentowany model implementacji koncepcji Społecznej Odpowiedzialności Biznesu może mieć zastosowanie także w innych sektorach?
- Jakiej są dalsze rekomendacje co do rozwoju społecznej odpowiedzialności polskiego sektora piwowarskiego i być może innych sektorów?
- Jak obecny kryzys związany z COVID-19 będzie determinował implementację koncepcji Społecznej Odpowiedzialności Biznesu do strategii zarządzania podmiotami gospodarczymi? oraz uwagi:
- Badania reprezentacyjne w aspekcie sformułowanych celów i hipotez zostały przeprowadzone na podstawie próby, brak informacji na temat schematu jej wyboru (liczebność próby zależy między innymi od schematu wyboru) jak również jej reprezentatywności.
- Informacje na podstawie których zbudowano model implementacji koncepcji Społecznej Odpowiedzialności Biznesu mają charakter subiektywny, dlatego też sam model należy traktować w tych samych kategoriach.
- Analizę zależności pomiędzy wyróżnionymi cechami przeprowadzono za pomocą współczynników rang Spermmana, w większości okazały się one na poziomie niskim lub umiarkowanym, zresztą analiza wykresów korelacyjnych również potwierdza taką siłę korelacji, dlatego należy z dużą ostrożnością interpretować sformułowane wnioski.
- Z przeprowadzonych badań wynika, że znajomość koncepcji Społecznej Odpowiedzialności Biznesu wśród kadry zarządzającej MŚP jest niska lub nawet bardzo niska, należałoby się zatem zastanowić jakie działania należałoby podjąć aby ten stan rzeczy zmienić.

4. Wnioski i konkluzja końcowa

Przedłożona mi do recenzji dysertacja doktorska spełnia ustawowe kryteria (art.13,ust.1ustawy z dnia14 marca 2003r.o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie

sztuki, Dz. U. z 2017 r., poz. 1789 z późn. zm.) tj.:-stanowi oryginalne rozwiązanie problemu naukowego, jakim jest analiza implementacji koncepcji Społecznej Odpowiedzialności Biznesu w polskim sektorze MŚP przemysłu piwowarskiego, wykazuje ogólną wiedzę teoretyczną Doktorantki w dyscyplinie nauki o zarządzaniu, oraz potwierdza umiejętność Doktorantki w zakresie samodzielnego prowadzenia pracy naukowej.

W związku z tym wnoszę o dopuszczenie Pani mgr Małgorzaty Idasiak do publicznej dyskusji nad Jej rozprawą doktorską w Wydziale Zarządzania Politechniki Częstochowskiej w Częstochowie.

Zagrosund Pany 6/11/17